

- Madrian B. C., & Shea D. F. (2001). The Power of Suggestion: Inertia in 401(k) Participation and Savings Behavior. *Quarterly Journal of Economics*, 116, 6, 1149-1225.
- Nobelevskuiu premiiu po ekonomike poluchil amerikanets Richard Taler* [Nobel Prize in economics received American Richard Thaler]. *BBC. NEWS. Russkaia sluzhba*. [BBC NEWS. Russian service]. 2017/October/9. Retrieved from: <https://www.bbc.com/russian/news-41552764>[in Russian].
- Poterba J. M. (Ed.). (2002). Pensions: Plan Rules, Participant Decisions, and the Path of Least Resistance. In *Tax Policy and the Economy*. (Vol. 16. pp. 67-113). Cambridge, MA: MIT Press.
- Saimon G. (2012). Proveriaemost i priblizitelnost [Verifiability and approximation]. In *Filosofia ekonomiki. Antologiya* [Philosophy of Economics. Anthology] (p. 111). Moskva: Izd-tvo Instituta Gaidara [in Russian].
- Stivens-Davidovite S., & Stepanova L. I. (Trans.). (2018). *Vse lgot. Poiskoviki, Big Data i Internet znaiut o vas vse* [Everybody lies. Search Engines, Big Data and the Internet Know Everything About You]. Moskva: OOO Izd-vo "Eksmo" [in Russian].
- Taler R., & Prokhorova A. (Trans.). (2017). *Novaia povedencheskaia ekonomika. Pochemu liudi narushaiut pravila traditcionnoi ekonomiki i kak na etom zarabotat* [New behavioral economics. Why do people break the rules of the traditional economy and how to make money]. Moskva: OOO Izd-vo "E" [in Russian].
- Thaler R., & Sunstein C. (2008). *Nudge: Improving Desicions Abouth Health, Wealth and Happiness*. Penguin.
- Tversky A., & Kahneman D. (1986). Rational Choice and the Framing of Decisions. *The Journal of Business*, 59, 4, 2, 251-278.
- Wintour P. (2010). David Cameron's "Nudge Unit" Aims to Improve Economic Behaviour. *The Guardian*. 2010. 9 September. Retrieved from: <https://www.theguardian.com/society/2010/sep/09/cameron-nudge-unit-economic-behaviour>

УДК 364-322:004

[orcid.org/ 0000-0002-6387-9847](https://orcid.org/0000-0002-6387-9847)

БЄЛИШЕВ Олексій Володимирович
аспірант кафедри філософії Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г. Короленка

ВОЛОНТЕРСТВО У СВІТІ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ: ПОНЯТТЯ, ХАРАКТЕРНІ ОСОБЛИВОСТІ ТА ВИДИ

Слово «волонтер» походить від французького «volontaire», яке, в свою чергу, походить від латинського «voluntarius», і в дослівному перекладі

означає «доброволець, бажаючий». У XVIII-XIX століттях волонтерами називали людей, які добровільно пішли на військову службу.

Волонтерство, як ідея соціального служіння, майже така ж давня, як і поняття «соціум». В усі часи знаходились люди, для яких способом самореалізації, самовдосконалення, зв'язку і спілкування з іншими людьми була праця на благо суспільства, в якому цій людині довелося народитися і жити. Відповідно волонтером може бути будь-яка людина, що бажає присвятити свій вільний час добровільній праці, а також є відповідальною, оскільки дана риса є однією з основоположних для кожного волонтера зоб'язано (Носова, 2012, с. 62).

Міжнародною експертною групою з питань волонтерства та соціального розвитку 1999 р. були визначені три характерні особливості волонтерської діяльності:

Діяльність має бути неприбутковою.

Діяльність повинна бути добровільною, згідно з особистою волею індивідуума.

Діяльність повинна бути корисною кому-небудь, не лише волонтеру або суспільству загалом (Лях (ред.), 2012, с. 15).

Як стверджує Ю. І. Носової, аналіз науково-педагогічної літератури дозволив виділити інші характеристики, притаманні волонтерській діяльності:

організаційна структура. Волонтерство може бути організованим або неорганізованим, здійснюватися індивідуально або в групі, громадських або приватних організаціях. Неорганізоване волонтерство – це спонтанна і епізодична допомога друзям або сусідам: наприклад, догляд за дитиною, надання допомоги під час ремонту або будівництва, виконання дрібних доручень, оренда обладнання або відгук на стихійне або антропогенне лихо. Це переважна форма волонтерства в багатьох культурах.

організоване волонтерство здійснюється в некомерційному, державному і приватному секторі, і, як правило, більш систематичне і регулярне.

ступінь участі. Волонтерство може здійснюватися з різним ступенем участі – від повного залучення до епізодичної участі у волонтерській діяльності, хоча в більшості випадків ступінь залучення в волонтерство є постійною (Носова, 2012, с. 62-63).

На сьогоднішній день інститут волонтерства набув значного поширення у багатьох країнах світу, стаючи все більш значущим ресурсом розвитку суспільства. У зв'язку з цим значно розширився перелік видів волонтерської діяльності, яких нині, на думку експерта у питаннях організації волонтерської діяльності, члена Асоціації волонтерських центрів Ю. Сіленко, виокремлюється дев'ять.

Найвідомішим і найпоширенішим видом є *соціальне волонтерство*. Це допомога самотнім ветеранам, допомога дітям, робота з тією категорією людей, яку прийнято називати соціально незахищеними. Соціальне волонтерство – це історично сформований напрямок. Зараз дуже багато бла-

годійних фондів і волонтерських організацій займаються саме соціальним волонтерством. Найчастіше, коли людина приходить до думки про те, що вона хоче стати волонтером, перше, про що вона думає – це, як правило, соціальний аспект. Але насправді волонтерство дуже різноманітне і є багато інших цікавих напрямків волонтерства (*Силенко*).

Другим за мірою розвиненості і ступенем впізнаваності напрямком є *спортивне волонтерство* (*Силенко*). Завдяки тому, що у 2012 році на території України пройшло Євро-2012, а у 2018 році містом-господарем фіналу Ліги Чемпіонів УЕФА було обрано м. Київ, іншим великим міжнародним спортивним подіям, які регулярно проходять на території України, можна стверджувати, що спортивне волонтерство виокремлюється в окремий напрям. Спортивне волонтерство має свої відмінності, оскільки тут важливі особливі компетенції волонтера – наприклад, знання іноземної мови, оскільки часто великі спортивні події припускають участь у змаганнях спортсменів з різних країн. Це знання певного виду спорту, особливо якщо це волонтерство на чемпіонаті, присвяченому певному виду спорту. Це толерантність, відкритість до світу, бажання спілкуватися з різними людьми.

Третій напрям – це *культурне волонтерство* або *арт-волонтерство*. Цей напрямок виокремився наприкінці 2014 року. Його відокремлення в якості особливого напрямку пов'язано з тим, що по-перше з'явилося багато подій, пов'язаних з мистецтвом, культурою та кінематографом. І по-друге, самі майданчики – музеї, бібліотеки, парки – теж бачать, що волонтери здатні надати їм значну допомогу, тому вони відкривають свої двері і запрошують їх (*Силенко*).

Досить упізнаваним напрямком є *екологічне волонтерство*. І варто говорити не лише про збереження природи в класичному її розумінні, але й про захист флори і фауни. Окремий важливий момент – це екологія мегаполісу. Особливо це актуально для великих міст. Тут можна говорити і про просвітницьку роботу, і про акції, і про проекти; є фонди і організації, що займаються екологічним волонтерством системно. Чому краще вкрутити енергозберігаючу лампочку, ніж звичайну? Чому не варто викидати батарейки і куди їх здавати? І ще багато подібних моментів, які допомагають людині адаптуватися з точки зору екологічного сліду, який вона залишає (*Силенко*).

Класичним напрямком волонтерства є *донорство*. Дуже багато хто хоче стати донорами і стають ними. Але якщо розглядати донорство як волонтерство, не лише як здачу крові безпосередньо, але і як великий просвітницький блок – то, звичайно, волонтери тут дуже потрібні. Коли люди починають дізнаватися і розуміти предмет, вони починають по-іншому до нього ставитися. У нас дуже часто не вистачає донорів саме тому, що люди або бояться, або не знають про донорство (*Силенко*).

Окремим напрямком волонтерства є *подієве або евент-волонтерство*. Це волонтери, які беруть участь у великих подіях – фестивалях, форумах, окремих великих міських проектах, наприклад, День Міста. Цей напрямок,

напевно, цікавий в першу чергу тим людям, які хотіли б і надалі розвиватися в індустрії організації великих подій або в окремих вузьких спеціальностях. І приємним бонусом служить можливість подивитися зсередини на ту подію, що організовується (Силенко).

Як про окремий вид сьогодні прийнято говорити про *корпоративне волонтерство*. Цей напрямок, в першу чергу, пов'язаний з компаніями, які готові включатися в добровільну діяльність, залучаючи своїх співробітників в неробочий час. Це важливий напрямок з точки зору популяризації добровільного, волонтерського руху в цілому, підтримки благодійних фондів. І для співробітників компанії важливо розуміти, що вони не лише виконують свою роботу, а й виконують певну важливу соціальну функцію (Силенко).

Волонтерство громадської безпеки – вузький, унікальний напрямок (Силенко). На жаль, про цей напрямок волонтерства заговорили в тому числі і на державному рівні після досить трагічних подій: повені у Закарпатті, рясні опади 2019 року, природні катаклізми, кількість яких значно збільшилася останнім часом. Ті люди, які тоді відгукнулися, звичайно ж, дуже сильно допомогли. Тут важливо, щоб волонтери розуміли, на що вони йдуть, і були підготовленими, навченими. Існують спеціальні програми, які готують волонтерів громадської безпеки. Вони практично відіграють роль «акредитації», коли волонтер може сказати: «Так, я знаю, як надавати першу медичну допомогу. Я знаю, що робити, якщо повінь. Я знаю, що робити у разі пожежі». Але при цьому завжди є можливість взяти участь не безпосередньо на місці трагедії, а певними додатковими діями: наприклад, збором гуманітарної допомоги, коли волонтери працюють на складі – фасують, сортують, підписують. Це теж дуже частина волонтерської роботи в плані суспільної безпеки, тому що така допомога сильно розвантажує організаторів.

У час інформаційних технологій ще волонтерства стало *медіа-волонтерство*. Є компетенції, знання і навички, і людина готова їх застосувати для того, щоб розповісти про волонтерство іншим людям. Це фотографи, журналісти, люди, популярні в соціальних мережах, дизайнери. Не зважаючи на те, що представники даного виду волонтерства допомагають не особам, які потребують допомоги безпосередньо, а організаторам волонтерської діяльності – волонтерська центрам, благодійним фондам, добровільним волонтерських рухів, даний вид волонтерства набуває все більшої популярності.

Таким чином, можемо констатувати, що волонтерська діяльність – індивідуальна або колективна – це спосіб підтримки, піклування, надання допомоги членам громади; взаємодії між людьми для спільного вироблення нових шляхів вирішення проблем, які виникають (Лях (ред.), 2012, с. 16). Основними ознаками волонтерства як соціального феномену, який набуває все більшої ваги як в Україні, так і в усьому світі, є винагорода, яку волонтер не повинен вважати метою своєї діяльності, добра воля, принесена користь, організаційна структура, ступінь участі.

Зважаючи на значну кількість напрямків волонтерства серед яких соціальне, спортивне, культурне або арт-волонтерство, екологічне волонтерство, донорство, подієве або евент-волонтерство, корпоративне волонтерство, волонтерство громадської безпеки, медіа-волонтерство кожна людина, за бажанням, може обрати будь-який з них і долучитися до надання добровільної та безкорисливої допомоги.

Список використаних джерел:

- Менеджмент волонтерських груп від А до Я : навч.-метод. посібник / за ред. Т. Л. Лях ; авт. кол.: З. П. Бондаренко, Т. В. Журавель, Т. Л. Лях та ін. Київ: Версо-04, 2012. 288 с.
- Носова Ю. И. Волонтерство как социально-культурный феномен: генезис и основные характеристики. *Вестник Казанского университета культуры и искусств*. 2012. № 3. С. 62-65.
- Силенко Ю. Основные направления волонтерства. URL: <http://volonter-school.ru/2016/04/osnovnye-vidy-volonterstva/>

References

- Liakh T. L., Bondarenko Z. P., & Zhuravel T. V. (Eds.) (2012). *Menedzhment volonterskykh grup vid A do Ya* [Management of volunteer groups from And to I]. Kyiv: Verso-04 [in Ukrainian].
- Nosova Ju. I. (2012). *Volonterstvo kak sotcialno-kulturnyi fenomen: genesis i osnovnye kharakteristiki* [Volunteering as sociocultural phenomenon : genesis and basic descriptions]. *Vestnik Kazanskogo universiteta kultury i iskusstv* [Announcer of the Kazan university of culture and arts], 3, 62-65. [in Russian].
- Silenko Ju. *Osnovnye napravleniia volonterstva* [Basic directions of volunteering]. Retrieved from <http://volonter-school.ru/2016/04/osnovnye-vidy-volonterstva/> [in Russian].

УДК 17.026.4:316.77

orcid.org/0000-0001-9191-0576

КОСТЕНКО Мирослава Терентіївна

аспірантка кафедри філософії Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г.Короленка

ГІДНІСТЬ ЛЮДИНИ В УМОВАХ ФОРМУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНОГО ПРОСТОРУ

Сучасний етап розвитку цивілізації характеризується тим, що жодна сфера буття людини не може функціонувати і розвиватися без своєчасного й повного забезпечення необхідною інформацією, вміння її швидко,